

Sygn. akt: III U 924/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2013r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. do SO Monika Obrębska
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Małgorzata Bednarek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 października 2013r. w O.

sprawy z odwołania R. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o wysokość emerytury pomostowej

na skutek odwołania R. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 28.10.2011r. **znak** (...)

orzeka:

1. umarza postępowanie w części dotyczącej uwzględnienia przy ustalaniu wysokości emerytury pomostowej okresu zatrudnienia R. S. w byłej Czechosłowacji w okresie od 06.11.1974r. do 19.05.1978r.;
2. umarza postępowanie w części dotyczącej uwzględnienia przy ustalaniu wysokości emerytury pomostowej zarobków uzyskiwanych przez R. S. w latach 1968-1971 i 1974 z tytułu zatrudnienia w Wojskowych Zakładach Inżynierskich w (...);
3. w pozostałym zakresie odwołanie oddala.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28.10.2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. przyznał R. S. prawo do emerytury pomostowej od dnia 20.08.2011r. do dnia poprzedzającego dzień osiągnięcia przez ubezpieczonego wieku 65 lat i określił jej wysokość od 01.12.2011r. na kwotę 2.540,26zł. brutto.

R. S. wniósł o odwołanie od powyższej decyzji podnosząc, że wysokość emerytury wyliczona przez ZUS jest dla niego bardzo krzywdząca, ponieważ ZUS zaniżył podstawę jego wynagrodzeń. Dodał, że nie został poinformowany, że musi złożyć, obok świadectw pracy, dodatkowo druki Rp-7 dotyczące wynagrodzeń, przez co ZUS wyliczył mu emeryturę z uwzględnieniem najniższego wynagrodzenia obowiązującego w danym roku. Wskazał ponadto, że

pracował w byłej NRD i Czechosłowacji, na potwierdzenie czego złożył stosowne zaświadczenia z obu zakładów pracy. Wskazując na powyższe wniósł o ponowne wyliczenie emerytury z uwzględnieniem dodatkowych dokumentów. W toku postępowania sądowego odwołujący zmodyfikował zakres swojego odwołania, w ten sposób, że cofnął odwołanie w części dotyczącej uwzględnienia przy ustalaniu wysokości emerytury okresu zatrudnienia na terenie byłej Czechosłowacji, na co wyraził zgodę pełnomocnik organu rentowego. Wniósł natomiast o uwzględnienie przy obliczeniu wysokości emerytury pomostowej zarobków, jakie uzyskiwał z tytułu zatrudnienia w byłej NRD, a wynikających z wpisów legitymacji ubezpieczeniowej oraz zarobków za lata 1968-1974 w kwotach wynikających z RP 7, zamiast przyjętego przez ZUS wynagrodzenia minimalnego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania w całości wskazując, że wysokość emerytury pomostowej została R. S. wyliczona prawidłowo. ZUS wskazał, że przy obliczaniu wartości kapitału początkowego dla ubezpieczonego uwzględnił tylko okresy opłacania składek do ZUS, skoro w okresie zatrudnienia na terenie byłej Czechosłowacji składki były wpłacane tylko do tamtejszej instytucji ubezpieczeniowej.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ostrołęce ustalił i zważył co następuje:

Zgodnie z art. 203 § 1 kpc pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem pozwu połączone jest zrzeczenie się roszczenia aż do wydania wyroku. Stosownie do art. 355 § 1 kpc Sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne. R. S. ma rozprawie w dniu 17.02.2012r. cofnął swoje odwołanie, w części dotyczącej uwzględnienia przy ustalaniu wysokości emerytury okresu zatrudnienia na terenie byłej Czechosłowacji wskazując, że będzie się ubiegał o świadczenie bezpośrednio w tamtejszej instytucji ubezpieczeniowej. Na cofnięcie odwołania w tej części wyraził zgodę pełnomocnik organu rentowego (vide k. 21 akt sądowych).

Zważywszy na powyższe Sąd na podstawie art. 355 § 1 kpc w zw. z art. 203 § 1 kpc postępowanie w tej części Sąd umorzył, orzekając jak w pkt. 1 wyroku.

Umorzeniu podlegało także postępowanie, w części dotyczącej uwzględnienia przy ustalaniu wysokości emerytury pomostowej zarobków uzyskiwanych przez odwołującego w latach 1968 – 1971 i 1974r. z tytułu zatrudnienia w Wojskowych Zakładach Inżynieryjnych w (...). Kwoty wynagrodzeń wynikające z przedłożonego przez odwołującego zaświadczenia na druku Rp – 7 zostały przez ZUS uwzględnione w decyzji o przeliczeniu emerytury z dnia 02.03.2012r. (vide decyzja o ponownym ustaleniu emerytury pomostowej z 02.03.2012r. i decyzja z 27.02.2012r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego - akta rentowe). Roszczenie w tym zakresie zostało więc zaspokojone zgodnie z intencją skarżącego.

Zważywszy na treść art. 477¹³ kpc, zgodnie z którym, zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez Sąd – przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony – powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części, Sąd orzekł jak w pkt. 2 wyroku.

W pozostałej części odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie i zostało oddalone. Brak było podstaw do przyjęcia za okres od 01.01.1972r. do 25.04.1972r. tj. przed podjęciem służby wojskowej, którą odwołujący odbywał od 26.04.1972r. do 11.04.1974r., wynagrodzeń w kwotach innych niż minimalne, z uwagi na fakt, że nie zachowały się za ten okres dokumenty płacowe (vide informacja pkt. 6 na druku Rp-7 k. 48 akt rentowych).

Brak było również podstaw do uwzględnienia przy obliczaniu wysokości emerytury należnej odwołującemu zarobków, jakie uzyskał on z tytułu zatrudnienia w byłej NRD w okresie od 13.07.1978r. do 30.04.1983r, a wynikających z wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej.

W przedmiotowej sprawie poza sporem było, że R. S. był zatrudniony w byłej NRD w zakładzie (...) w B. w okresie od 13.07.1978r. do 30.04.1983r. Odwołujący był tam skierowany do pracy przez organ zatrudnienia w ramach umowy pomiędzy rządami PRL i NRD (vide umowa o pracę z dnia 20.06.1978r. k. 94-96 akt sądowych, zaświadczenie z

Wojewódzkiego Urzędu Pracy w W. Filia w O. k. 92). Okres ten został przez ZUS uwzględniony w całości jako okres składkowy, zarówno do ustalenia wartości kapitału początkowego, jak i wysokości emerytury (vide akta rentowe i pismo ZUS k. 33 akt sądowych).

Sporną pomiędzy stronami kwestią pozostawało tylko czy istnieją podstawy do uwzględnienia przy obliczaniu wysokości emerytury należnej odwołującemu rzeczywistych zarobków, jakie uzyskiwał z tytułu zatrudnienia w byłej NRD, a wynikających z wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej (vide k. 15 akt sądowych).

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych, emerytura pomostowa stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury, ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat, ustalone według obowiązujących w dniu zgłoszenia wniosku o przyznanie emerytury pomostowej tablic średniego trwania życia, o których mowa w art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z art. 25 ust. 1. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Stosownie do art. 174 ust. 1 cyt. ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Zgodnie z ust. 2 przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;

2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;

3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Zgodnie z ust. 3 cyt. art. podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Zgodnie z art. 8 cyt. wyżej ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy ubezpieczenia za granicą, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe.

Art. 18 ust. 1 cyt. ustawy stanowi, że podstawę wymiaru emerytury lub renty dla osób posiadających okresy ubezpieczenia za granicą, o których mowa w art. 8, ustala się na zasadach określonych w art. 15-17. Zgodnie z ust. 2 przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2, nie uwzględnia się lat kalendarzowych, w których ubezpieczony przez cały rok pozostawał w ubezpieczeniu za granicą. Ust. 3 stanowi z kolei, że jeżeli w ciągu 20 lat poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, zainteresowany nie był ubezpieczony w Polsce, podstawę wymiaru emerytury lub renty stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zainteresowany przystąpił po raz pierwszy do ubezpieczenia za granicą.

System ubezpieczeń społecznych zakłada zatem, że podstawą wymiaru emerytury bądź renty jest przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne. Wysokość świadczenia zależy od udziału ubezpieczonego w tworzeniu funduszu ubezpieczeń społecznych. Przy ustalaniu wysokości świadczenia znaczenie ma wysokość podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe płacone w Polsce. Odwołujący R. S.w toku postępowania wywodził wprawdzie, że strona niemiecka przekazywała składki do Polski. Wbrew twierdzeniom odwołującego nie potwierdziła tego przedłożona przez niego informacja z niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej (vide k. 65). W ocenie Sądu jest

oczywiste, że w czasie pracy odwołującego w spornym okresie w byłej NRD składka nie była odprowadzana w kraju, gdyż przepisy obowiązujące w latach 1978 – 1983r. nie przewidywały takiej możliwości.

Reasumując, w obecnym stanie prawnym nie można więc przyjąć do podstawy wymiaru emerytury wynagrodzenia osiąganego w walucie obcej za granicą, od którego nie były opłacane składki na polskie ubezpieczenie. Wyjątki od tej zasady przewiduje przepis § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z 01.04.1985r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent, zgodnie z którym, jeżeli w okresie z którego wynagrodzenie przyjmuje się do ustalenia podstawy wymiaru, pracownik był zatrudniony za granicą, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się za okresy tego zatrudnienia: 1) kwoty, od których za te okresy opłacono składkę na ubezpieczenie społeczne w kraju, albo 2) jeżeli okres zatrudnienia za granicą przypada przed 01.01.1991r. - kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę.

Wskazać należy, że w przedmiotowym postępowaniu odwołujący konsekwentnie wnioskował o wyliczenie wysokości emerytury z uwzględnieniem rzeczywistych zarobków jakie uzyskiwał w NRD w spornym okresie, wskazanych w książeczce ubezpieczeniowej. Nie wnosił natomiast o obliczenie wysokości emerytury z wykorzystaniem wynagrodzenia zastępczego, unormowanego w cyt. wyżej § 10 cyt. rozporządzenia, co podnosił organ rentowy.

Odnosząc się do zakresu żądania odwołującego oraz biorąc pod uwagę treść cyt. wyżej art. 8 ustawy o emeryturach i rentach z FUS konieczne jest odniesienie się do przepisów prawa międzynarodowego. Zgodnie z przepisami umowy z dnia 13.07.1957r. zawartej pomiędzy PRL a NRD o współpracy w dziedzinie polityki społecznej (Dz.U. z 1958r., nr 51, poz. 246) instytucja ubezpieczeniowa państwa zamieszkania ubezpieczonego przy ustalaniu prawa do emerytury i jej wysokości uwzględnia okresy ubezpieczenia, okresy zatrudnienia oraz okresy z nimi zrównane w drugim państwie w taki sposób, jak gdyby zaistniały na terenie pierwszego państwa. Wprawdzie po wejściu w życie umowy pomiędzy RP a RFN o zabezpieczeniu społecznym z dnia 08.12.1990r. (Dz.U. z 1991r., nr 108, poz. 468), wskazana wyżej umowa z 1957r. utraciła moc obowiązującą, ale okresy ubezpieczenia (zatrudnienia) na terytorium byłej NRD do 02.10.1990r., nadal podlegają uwzględnieniu na zasadach określonych w umowie z 1957r.

Powyższe prowadzi, zdaniem Sądu, do wniosku, że umowa międzynarodowa nie reguluje kwestii ustalania podstawy wymiaru świadczeń, w tym wypadku dla warunków powstania roszczenia i wysokości świadczenia właściwe są przepisy prawa obowiązujące w miejscu zamieszkania (vide uchwała SN z 26.05.1978r., II UZP 5/78, OSNCP 1979 nr 1, poz. 5). Postanowienia umowy obejmują bowiem wyłącznie wzajemne uwzględnianie okresów ubezpieczenia na terytorium drugiego państwa oraz przekazywanie świadczeń do państwa miejsca zamieszkania osoby uprawnionej. Wpływ tych regulacji na wysokość świadczeń uzyskiwanych w polskiej instytucji ubezpieczeniowej pochłania się w art. 8 ustawy emerytalnej, stanowiących wyjątek od postanowień art. 9 ust. 1. W konsekwencji – przez zastosowanie art. 8 ustawy, wysokość emerytury osób zatrudnionych przez pewien czas za granicą, ustalona według zasad przewidzianych z art. 53 wzrasta o 1,3 % podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych z całego okresu zatrudnienia, tak jakby przebyty został w Polsce, lecz nie ma na nią wpływu wysokość zarobków uzyskiwanych za granicą, gdyż w ustalaniu podstawy wymiaru świadczeń okresy pracy za granicą są pomijane (vide uzasadnienie wyroku SN z 24.10.2006r., II UK 98/06, OSNP 2007/21-22/332). Sąd Najwyższy w uzasadnieniu przywołanego wyroku wskazał, że powyższe wynika z przyjęcia w art. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) zasady terytorialności, która oznacza objęcie ubezpieczeniem z mocy prawa obywateli polskich oraz osób niebędących obywatelami polskimi z tytułu pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W szczególności zasadę tę stosuje art. 4 ust. 1 pkt 13 ustawy, przyznający status ubezpieczonego osobie podlegającej ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, określonym w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych (przed dniem wejścia w życie ustawy - ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu). Uwzględnienie zatrudnienia za granicą wymaga przełamania zasady terytorialności, a przewiduje ją m.in. art. 8 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), nakazujący przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz przy obliczaniu ich wysokości uwzględniać okresy ubezpieczenia za granicą, jeżeli tak stanowią umowy międzynarodowe.

W tym miejscu przywołać też należy wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 10.12.2002r., wydany w sprawie III Aua 1409/02 (OSAB 2003/1/35, OSA 2003/5/20), gdzie Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że podstawę wymiaru emerytury lub renty ubezpieczonego, któremu przy ustalaniu prawa do tych świadczeń uwzględniono okresy ubezpieczenia za granicą – ustala się w oparciu o przepis art. 18 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej. Powyższy pogląd Sąd orzekający w przedmiotowej sprawie w pełni podziela i aprobuje.

Biorąc pod uwagę wszystkie wskazane wyżej okoliczności, w przekonaniu Sądu Okręgowego, brak jest podstaw do uwzględnienia przy obliczeniu wysokości emerytury pomostowej należnej R. S. rzeczywistych zarobków z okresu jego zatrudnienia w byłej NRD.

Kierując się powyższymi ustaleniami, Sąd Okręgowy, działając na podstawie art.477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie R. S. jako niezasadne oddalił, orzekając jak w pkt. 3 wyroku.